

Työn psykososiaalinen kuormitus: Miten laki velvoittaa työnantajaa?

Verkkoseminaari 6.9.2023



Aluehallintovirasto
Työsuojelu



Tarkastaja
Katri Perttunen
Tarkastaja
Katri Halen





Työsuojeluviranomainen

- Valvonta ja neuvonta
 - työolot
 - työsuhdeasiat
 - psykososiaalinen kuormitus
- Työsuojeluviranomaisia ovat aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet.



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Aineistot ja tallenne

- Aineistot tapahtuman verkkosivulla: **Tyosuojelu.fi/live28**
- Tallenne julkaistaan lähipäivinä tapahtuman verkkosivulla.
- Chat on auki kysymyksille ja kommentteille!
Käsitlemme niitä Tyosuojelua puhekielellä -podcastin seuraavassa jaksossa.

Ohjelma

- 13.05 Mitä ovat työn psykososiaaliset kuormitustekijät?
- 13.20 Työnantajan velvollisuus selvittää ja arvioida työn psykososiaalisia kuormitustekijöitä
- 13.40 Huomioi nämä, kun suunnittelet toimenpiteitä kuormittumisen hallitsemiseksi
- 13.55 Toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee seurata
- 14.05 Opasta, tiedota, varmista ja havaitse
- 14.10–14.15 Tulevat verkkoseminaarit



Tarkastaja
Katri Perttunen
Tarkastaja
Katri Halen



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Mitä ovat psykososiaaliset kuormitustekijät?

Tarkastaja Katri Perttunen



Aluehallintovirasto
Työsuoja



Katri Perttunen, tarkastaja

”Mielenterveyden häiriöihin perustuvan sairauspäivärahan saaminen jälleen kasvussa.”

Sairauspäivärahaa vuoden aikana saaneiden osuus (%) ei-eläkkeellä olevista 16–67-vuotiaista yleisimmissä sairausryhmissä vuosina 2005–2021



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Kela, Tutkimusblogi

Miksi psykososiaalisen kuormituksen hallinta työpaikoilla on tärkeää?

- **Työnantajalla on lain edellyttämä velvollisuus selvittää ja arvioida työpaikalla esiintyvää kuormitusta ja sen vaikutuksia.**
- Taloudelliset vaikutukset / säästöt
- Työnantajakuva
- Työvoimapula / pitovoima
- Työn tuottavuus
- Työurien piteneminen
- Yhteiskunnalliset vaikutukset



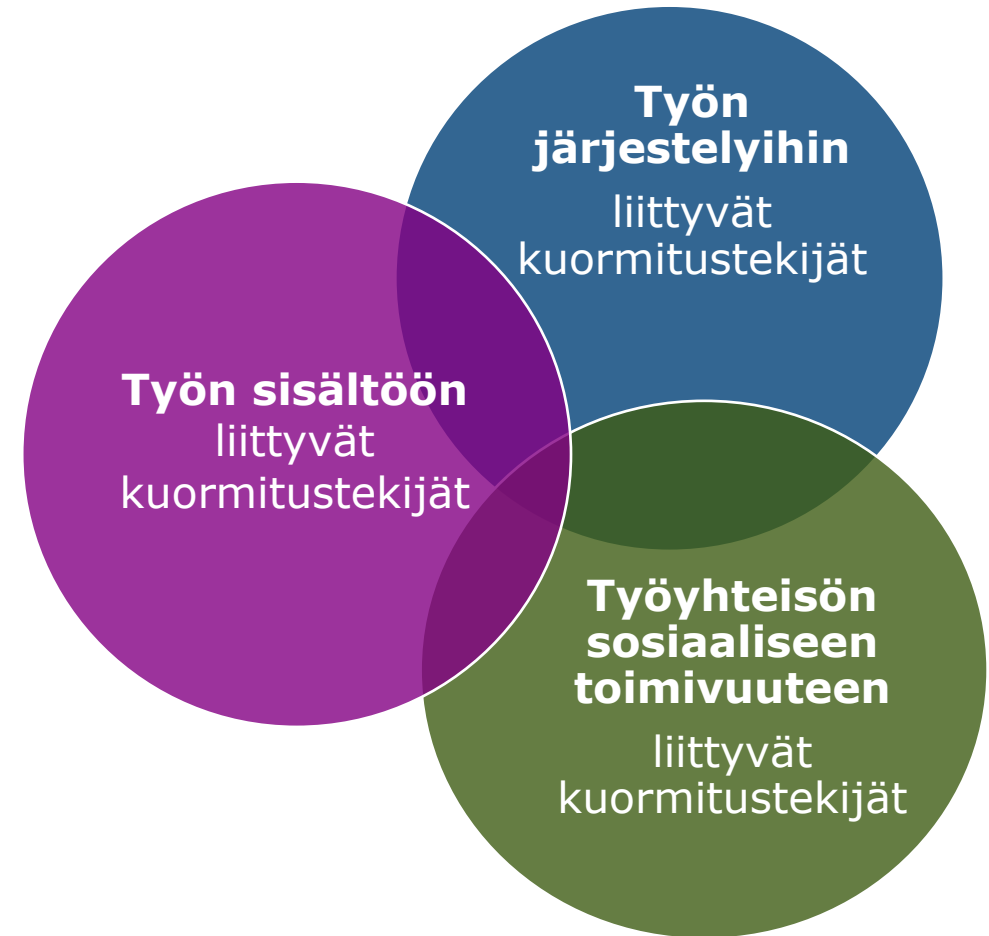
Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Kun puhutaan psykososiaalisesta kuormituksesta työssä



Mitä ovat työn psykososiaaliset kuormitustekijät?

- **Työn järjestelyt:** Työn määrä, aikapaine, työajat, työhön sidonnaisuus. Matkustaminen, liikkuva työ. Puutteet työvälineissä tai työolosuhteissa. Epäselvät tehtäväkuvat, tavoitteet, vastuut tai työnjako.
- **Työn sisältö:** Yksitoikkoinen työ. Työn sirpaleisuus, jatkuvat keskeytykset. Työn laadulliset vaatimukset, liiallinen tietomäärä. Kohtuuton vastuu. Jatkuva valppaana olo. Vaikeat vuorovaikutustilanteet asiakastyössä.
- **Työyhteisön sosiaalinen toimivuus:** Yksintyöskentely. Toimimaton yhteistyö tai vuorovaikutus. Huono tiedonkulku. Esihenkilön tai työtovereiden puutteellinen tuki. Häirintä ja muu epäasiallinen kohtelu. Tasapuolisen kohtelun vastainen tai syrjivä kohtelu.



Työnantajan velvollisuus selvittää ja arvioida työn psykososiaalisia kuormitustekijöitä

Tarkastaja Katri Halen



Aluehallintovirasto
Työsuojelu



Katri Halen, tarkastaja

Työnantajan velvollisuus selvittää ja arvioida työn psykososiaalisia kuormitustekijöitä perustuu työturvallisuuslakiin

Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi (10 §):

”Työnantajan on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työstä, työajoista, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, jos niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle.”

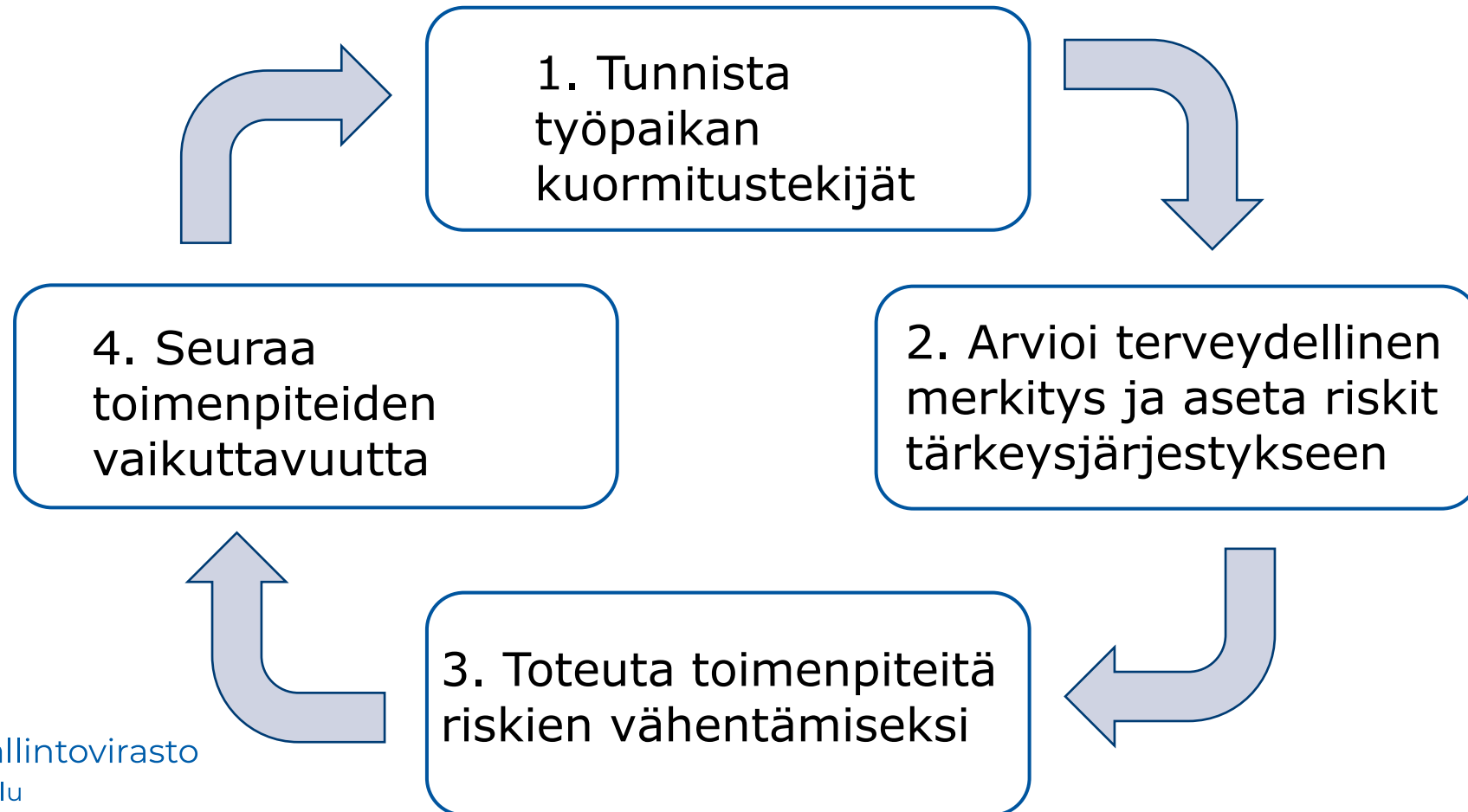


Työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa huomioon otettavia seikkoja

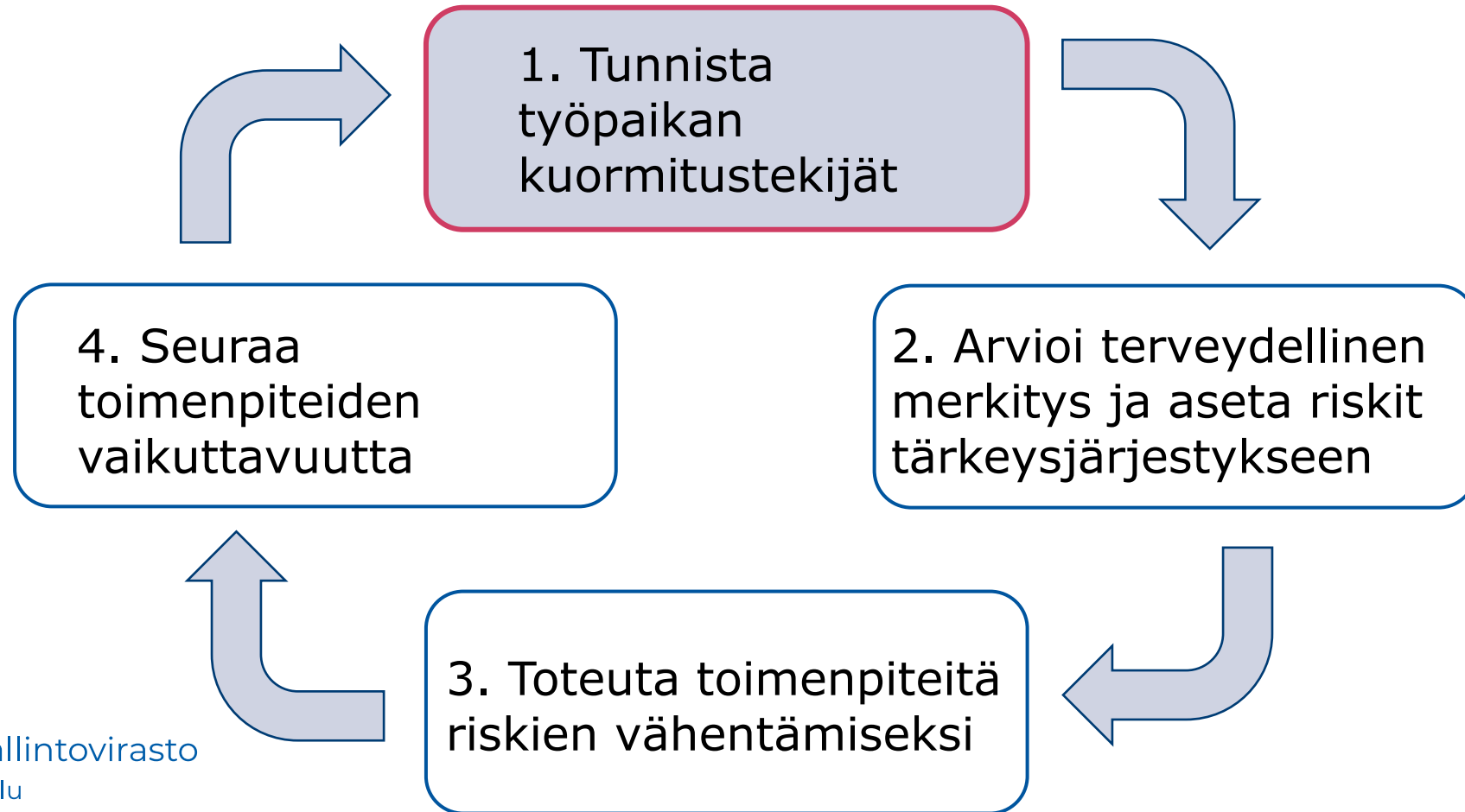
1. Tapaturman vaara ja muu terveyden menettämisen vaara. Erityisesti työssä tai työpaikassa esiintyvät työturvallisuuslain viidennessä luvussa tarkoitetut vaarat ja haitat.
2. Esiintyneet tapaturmat, ammattitaudit ja työperäiset sairaudet sekä vaaratilanteet.
3. Työntekijän ikä, **ikäntyminen**, sukupuoli, ammattitaito ja muut hänen henkilökohtaiset edellytyksensä.
4. Työn fyysiset kuormitustekijät sekä **työn sisältöön, työn järjestelyihin ja työyhteisön sosiaaliseen toimivuuteen** liittyvät kuormitustekijät.
5. Työajan ulkopuolella tapahtuva työhön liittyvä matkustaminen.
6. Mahdollinen lisääntymisterveydelle aiheutuva vaara.
7. Muut vastaavat seikat.



Työnantajan velvollisuus selvittää ja arvioida työn kuormitustekijät



Työnantajan velvollisuus selvittää ja arvioida työn kuormitustekijät



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

“

**Selvitä
kattavasti ja
huomioi
juurisyyt!**



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Mitä huomioitava selvittämisessä?

- Järjestelmällisyys ja kattavuus: kaikki työtehtävät ja –vaiheet, tehtäväkokonaisuudet, ammattiryhmät jne.
- Riittävän yksityiskohtainen, kartoita niin sanotut juurisyyt.

“

**Hyödynnä
apuvälineitä
ja ota vastaan
työterveys-
huollon tuki.**



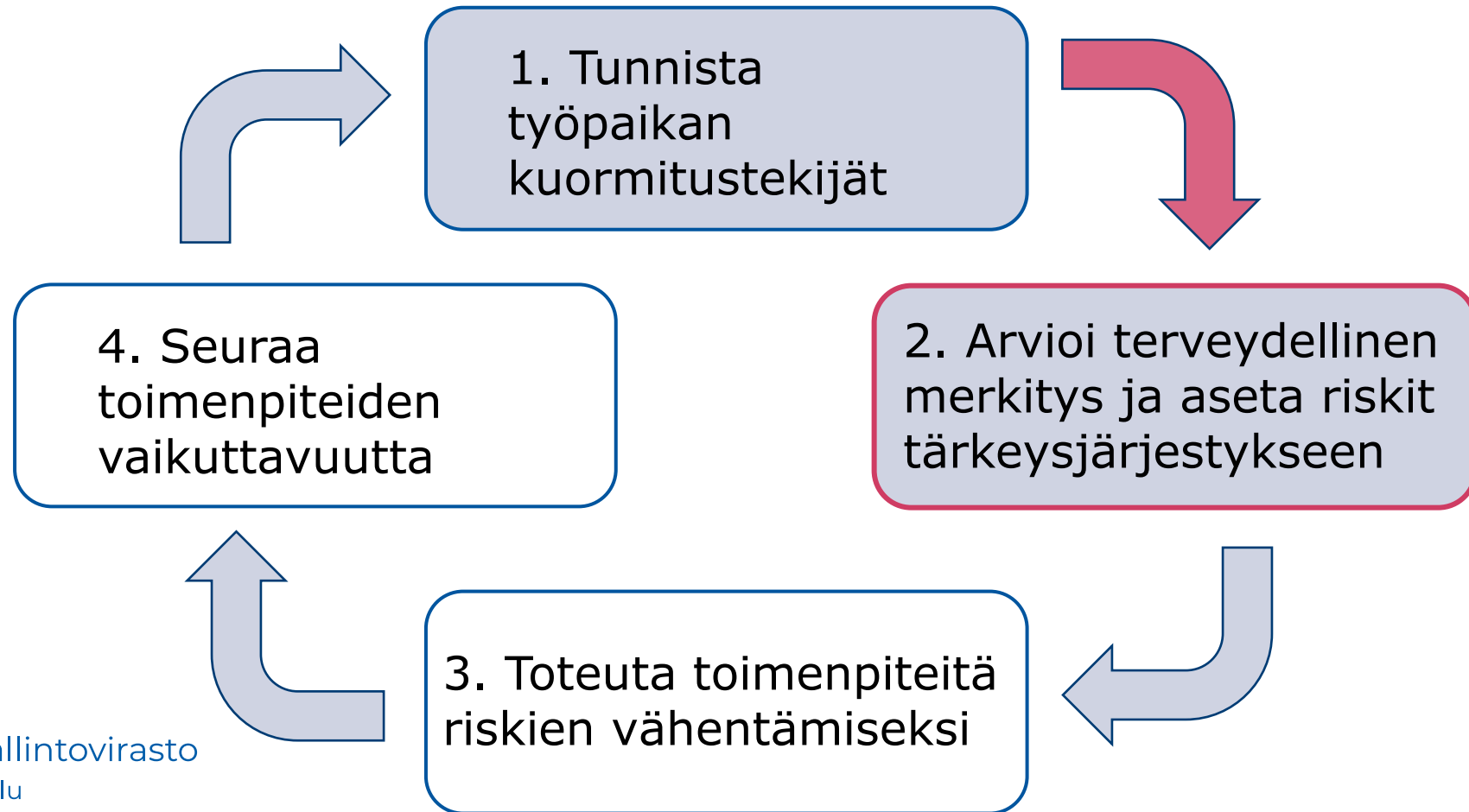
Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Tunnistamisen apuvälineitä

- tarkistuslistat ja kyselylomakkeet, mm.
 - Työturvallisuuskeskuksen lomakemalli
 - työsuojeluhallinnon Työn psykososiaaliset kuormitustekijät -kysely
- työtyytyväisyys- ja ilmapiiritutkimukset
- henkilöstön edustajien haastattelut
- kehityskeskustelut
- työaikakirjanpito, matkustuspäivien määrä

- Apua voi pyytää työterveyshuollosta!
- Ajantasaisuus edellyttää päivittämistä.

Työnantajan velvollisuus selvittää ja arvioida työn kuormitustekijät



Terveydellisen merkityksen arviointi

- tehtävä kaikkien tunnistettujen kuormitustekijöiden osalta (yksittäin)
- terveysvaaran eli ns. riskin suuruuden arviointi
- edellyttää riittäviä tietoja kuormitustekijöiden terveydellisestä merkityksestä
- hyödynnettävissä erilaisia menetelmiä ja mittareita
 - riskitaso ilmaistava selkeästi
 - esim. Työturvallisuuskeskuksen lomakemallissa tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden ristiintaulukoinnilla riskitasoksi saadaan joko merkityksetön, vähäinen, kohtalainen, merkittävä tai sietämätön
- Apua voi tarvittaessa pyytää työterveyshuollosta.



Työterveyshuolto työnantajan tukena

Tarkastaja Katri Perttunen



Aluehallintovirasto
Työsuojelu



Katri Perttunen, tarkastaja

Työterveyshuolto työnantajan tukena

- Mikäli työnantajalla ei ole riittävää asiantuntemusta psykososiaalisen kuormituksen selvittämiseen tai arviointiin, voi työnantaja käyttää apunaan työterveyshuoltoa.
- Tarvittaessa työpaikalle tulee tehdä suunnattu työpaikkaselvitys jossa perehdytään tarkemmin työpaikan psykososiaalisiin vaaratekijöihin.
- Työterveyshuollon työpaikkaselvityksessä tunnistetaan ja arvioidaan kattavasti työpaikan psykososiaalisia kuormitustekijöitä, tehdään johtopäätöksiä tilanteesta ja esitetään työnantajalle toimenpide-ehdotuksia kuormittumisen hallitsemiseksi.



Työterveyshuollon työpaikkaselvitys

Työnantajan vastuulla on

- työpaikkaselvityksen toteuttaminen
- **että työterveyshuolto saa riittävät tiedot terveydellisen vaaran tai haitan arvioimiseksi ja ehkäisemiseksi**
- työpaikkaselvityksen ajantasaisuuden varmistaminen
- työpaikkaselvityksen nähtävänä pito työpaikalla
- **huolehtia, että selvitys on tehty niin kattavasti, että työterveyshuolto voi tehdä toimenpide-ehdotuksia työnantajalle työolosuhteiden edistämiseksi**
- päättää työterveyshuollon toimenpide-ehdotuksista.



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Huomioi nämä, kun
suunnittelet toimenpiteitä
kuormittumisen
hallitsemiseksi

Tarkastaja Katri Perttunen

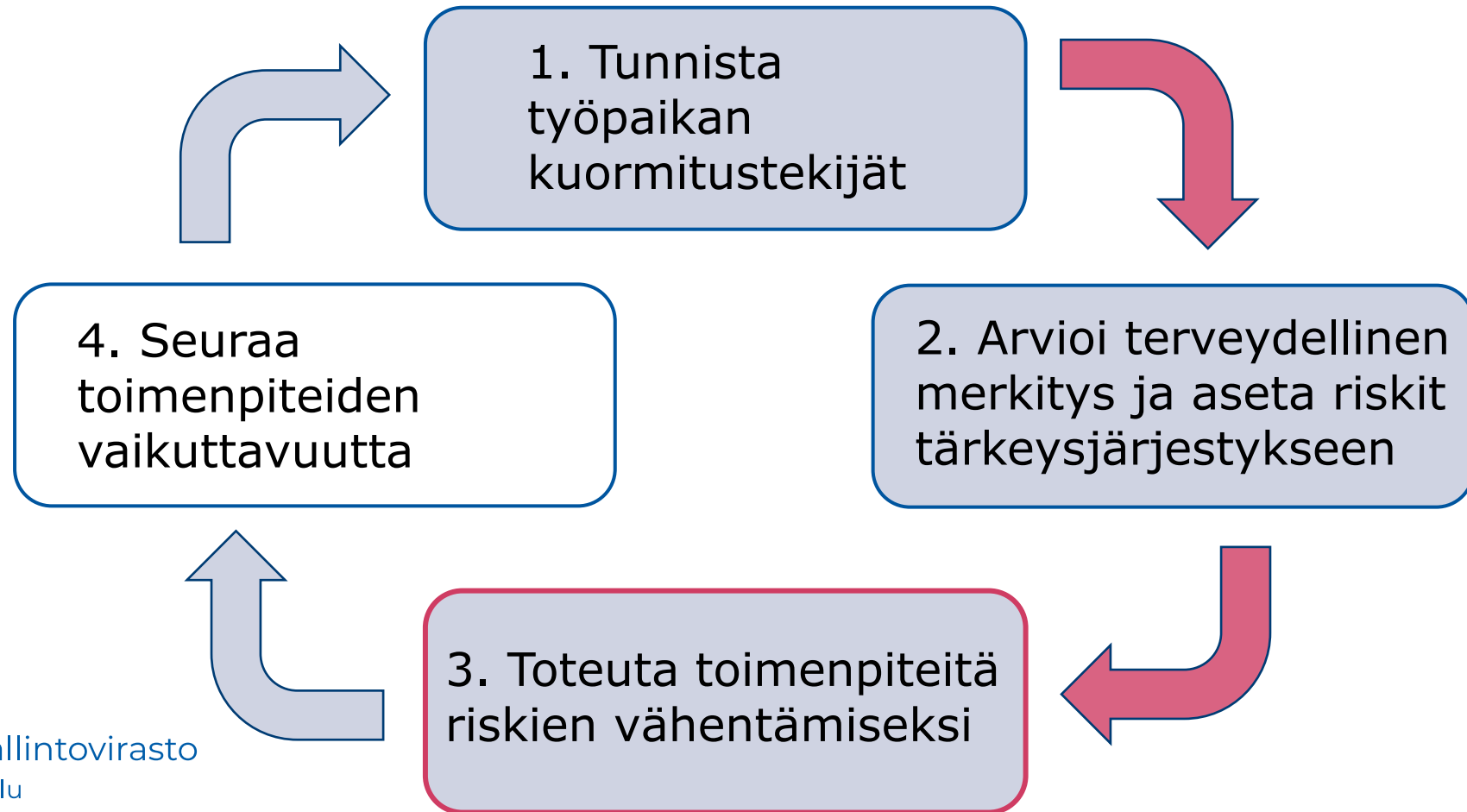


Aluehallintovirasto
Työsuoja



Katri Perttunen, tarkastaja

Työnantajan velvollisuus selvittää ja arvioida työn kuormitustekijät



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Huomioi nämä, kun suunnittelet toimenpiteitä kuormittumisen hallitsemiseksi

- Työturvallisuuslain 8 §:n mukaan työnantajan on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet.
- Työpaikan kuormitusta pitää hallita ennaltaehkäisevästi!
- Riskit tulee tunnistaa riittävän yksityiskohtaisesti, jotta toimenpiteet voidaan kohdistaa oikein.
- Toimenpiteet tulee kohdistua ensisijassa merkittävimpiin kuormitustekijöihin.
- Muista oikea, työturvallisuuslain mukainen järjestys, kun suunnittelet toimenpiteitä.



Työturvallisuuslain mukainen toimenpiteiden järjestys:

1. Poista tai vähennä haitallisia kuormitustekijöitä. (= syihin kohdistuvat toimenpiteet)
 2. Tarjoa työntekijöille hallintakeinoja. (= vaikutusta vähentävät toimenpiteet)
 3. Luo tukikäytäntöjä haitallisesti kuormittuneille työntekijöille. (= kielteisiin seuraamuksiin kohdistuvat toimenpiteet)
- Lähtökohta on, että kuormitusta aiheuttavaa tekijää on tavalla tai toisella vähennettävä, jos kuormitustekijöiden aiheuttama vaara on merkittävä.
 - Jos vaara on vähäinen, voi riittää, että työntekijöille tarjotaan hallintakeinoja, ja että työpaikalla on toimivat käytännöt siltä varalta, että työntekijä kuormittuu haitallisesti.



Toimenpiteiden toteutus: työmäärä / työtahti

Estetään kuormitustekijän
haitallisen vaikutuksen
syntyminen

Vähentää
kuormitustekijän
haitallista vaikutusta

Paremmat
mahdollisuudet
jatkaa työssä
terveenä

1. Syihin kohdistuvat

- tehtävien uudelleen organisointi / mitoitus
- työnjaon tarkistaminen
- työprosessien selkeyttäminen
- tehtävien priorisointi

- koulutus
- joustavat työajat
- tauottaminen
- työyhteisön tuki

2. Vaikutusta vähentävät

3. Kielteisiin seuraamuksiin kohdistuvat

- varhainen tuki
- työhön paluun mallit
- TTH:n tuki
- työn mukautus
- kuntoutus

**Kuormitustekijä:
työn määrä /
työtahti**



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Toimenpiteiden toteutus: puutteellinen esihenkilötuki

Estetään kuormitustekijän
haitallisen vaikutuksen
syntyminen

Vähentää
kuormitustekijän
haitallista
vaikutusta

Paremmat
mahdollisuudet
jatkaa työssä
terveenä

**Kuormitustekijä:
puutteellinen
esihenkilötuki**

1. Syihin kohdistuvat

- esihenkilövastuiden määrittely
- riittävien resurssien varmistaminen
- esihenkilökoulutus
- työkalujen määrittely esihenkilötyöhön

2. Vaikutusta vähentävät

- valmiit toimintamallit häiriötilanteisiin
- voimavaratekijöiden vahvistaminen:
esim. kollegiaalinen yhteistyö
- työterveys- ja työsuojeluyhteistyön määrittely

3. Kielteisiin seuraamuksiin kohdistuvat

- varhainen tuki
- työhön paluun mallit
- työn mukautus



Ainehallintovirasto
Työsuojelu

Toimenpiteiden
vaikuttavuutta
tulee seurata

Tarkastaja Katri Halen

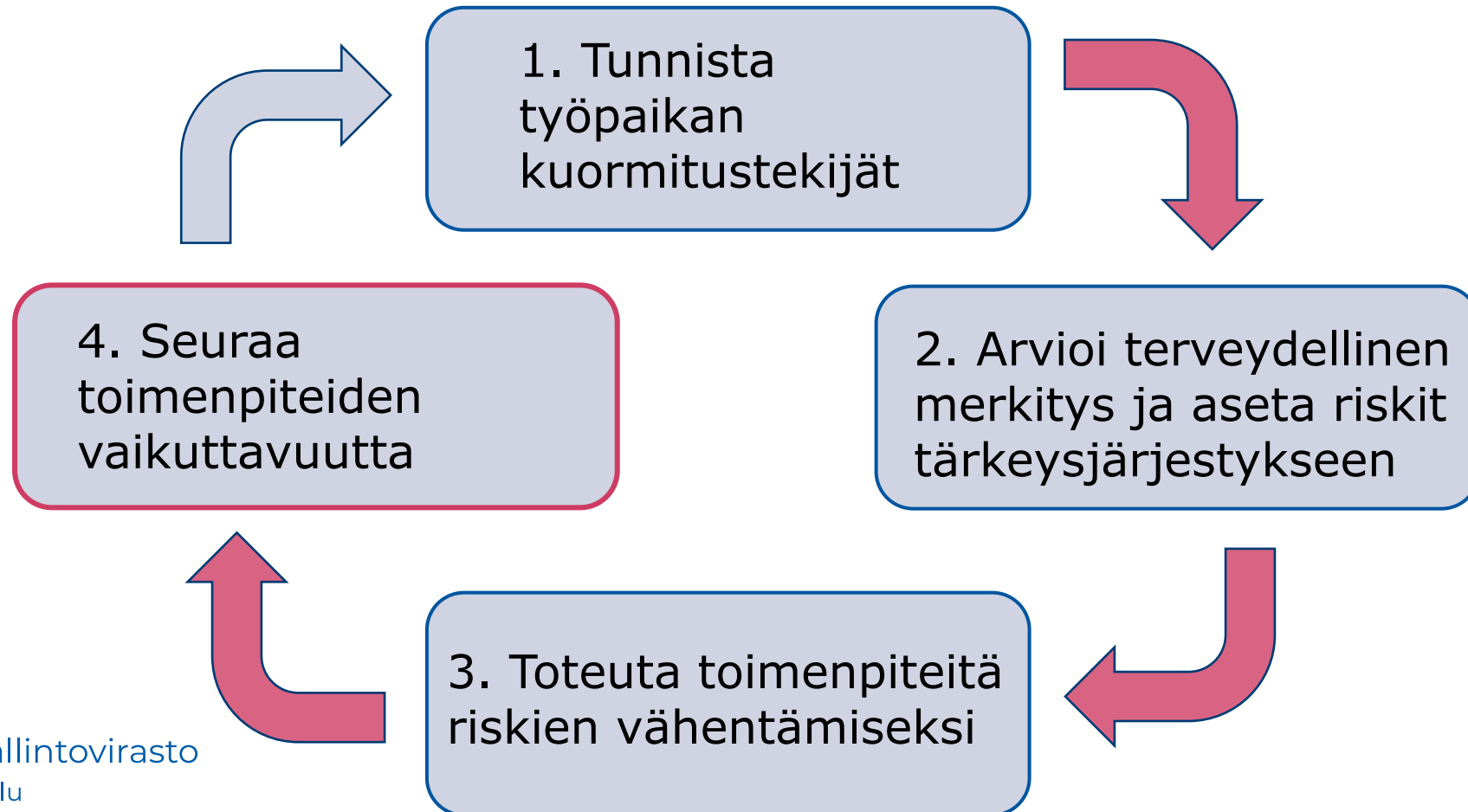


Aluehallintovirasto
Työsuojelu



Katri Halen, tarkastaja

Työnantajan velvollisuus selvittää ja arvioida työn kuormitustekijät

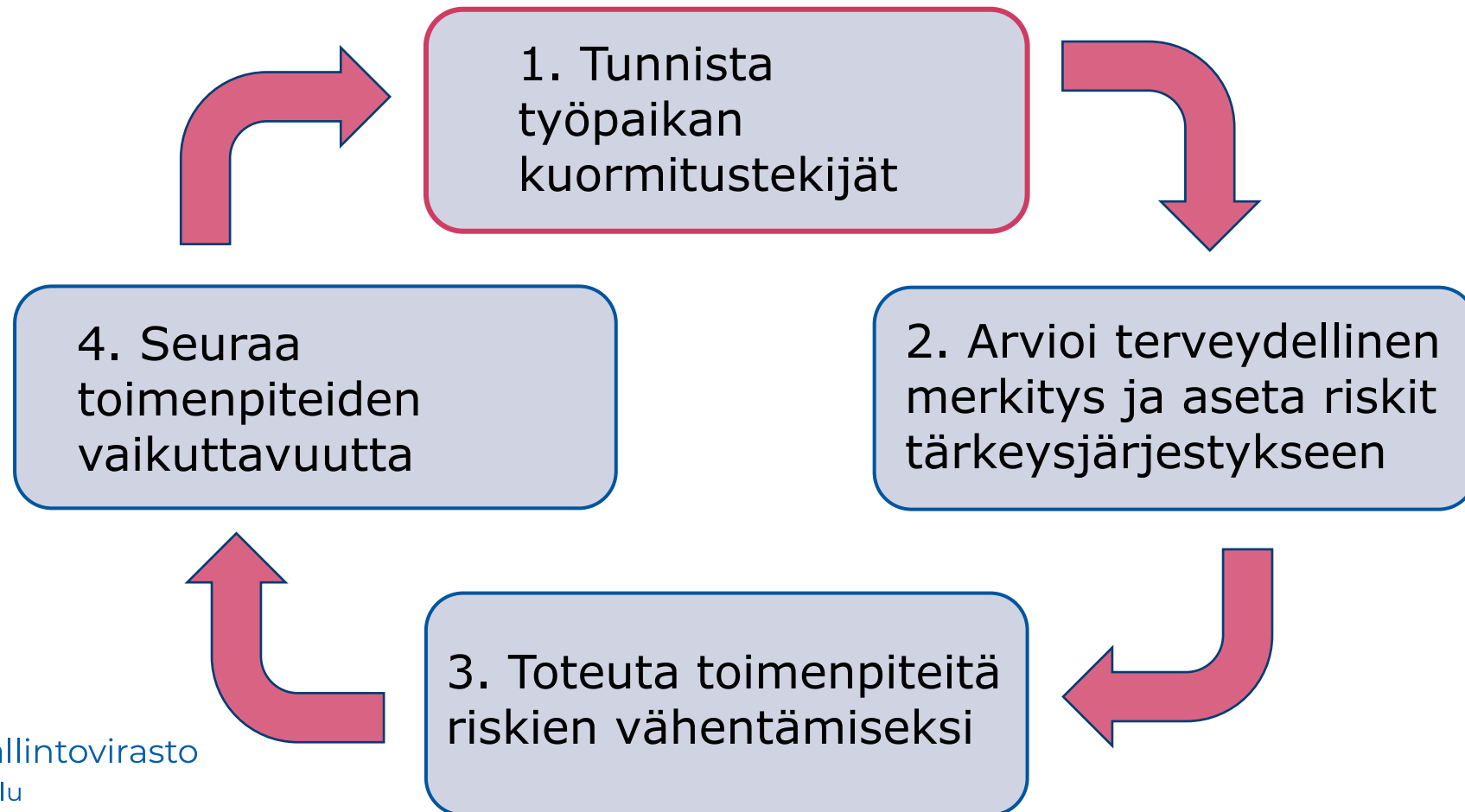


Toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta

- Työturvallisuuslain 8 §:n mukaan työnantajan on tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen.
- Seuranta voidaan tehdä mm. vaarojen selvittämisen ja arvioinnin päivittämisen yhteydessä (käytössä sama tunnistamisen ja arvioinnin menetelmä).
- Seurannan keinot ja ajankohdat on hyvä määritellä etukäteen
 - mittarien luotettavuus ja järjestelmällisyys
- Työterveyshuollon asiantuntemuksen hyödyntäminen



Työnantajan velvollisuus selvittää ja arvioida työn kuormitustekijät



Opasta, tiedota, varmistaja ja havaitse

Tarkastaja Katri Perttunen



Aluehallintovirasto
Työsuojelu



Katri Perttunen, tarkastaja

Tiedota, opasta, tue ja varmista

Anna työntekijöille tietoa psykososiaalisista kuormitustekijöistä sekä opetusta ja ohjausta keinoista niiden välttämiseksi ja hallitsemiseksi.

Varmista, että esihenkilöillä on edellytykset hoitaa psykososiaaliseen kuormitukseen liittyviä tehtäviään.

Opasta työntekijöitä, miten tulee toimia, jos he kokevat kuormittuvansa työssään terveyttään vaarantavasti.

Huolehdi, että työpaikalla on toimivat käytännöt, joiden avulla haitallinen työkuormitus havaitaan riittävän ajoissa.



Tukea tunnistamiseen

- Työsuojeluhallinnon Tyosuojelu.fi-verkkopalvelussa on maksuton Työn psykososiaaliset kuormitustekijät -kysely, jota voidaan käyttää työpaikoilla kuormitustekijöiden tunnistamisen tukena.
- [Tutustu kyselyyn Tyosuojelu.fissä!](https://tyosuojelu.fi/kuormituskysely)

Tukea ja
tietoa on
saatavilla!

Mistä saa lisätukea verkkoseminaarin jälkeen?

- Podcast: Työsuojelua puhekielellä
www.tyosuojelu.fi/podcast
- Tyosuojelu.fi:
Psykososiaalinen kuormitus
[www.tyosuojelu.fi/tyoolot/
psykososiaalinen-kuormitus](http://www.tyosuojelu.fi/tyoolot/psykososiaalinen-kuormitus)
- Video: Psykososiaalisten
kuormitustekijöiden tunnistaminen

“

**Lue lisää ja
ilmoittaudu:
[Tyosuojelu.fi/live](https://tyosuojelu.fi/live)**



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Tulevat verkkoseminaarit

- [Viranomaisten info: Reilua työelämää](#)
- [Palkkainfo 3.10.2023](#)
- [Kemiallisten tekijöiden riskien arviointi työpaikalla 12.10.2023](#)
- [Häirinnän ennaltaehkäisy ja käsittely työpaikalla 8.11.2023](#)
- [Anställningsförhållandet i ett nötskal 22.11.2023](#)
- [Esihenkilötyön psykososiaalinen kuormitus hallintaan 12.12.2023](#)

“

**Nähdään
taas!**



Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Tietoa työsuojelusta ja tulevista tapahtumista

- Tilaa uutiskirje:
www.tyosuojelu.fi/uutiskirje
- Näkökulmia työsuojeluun -blogi
- Työsuojelua puhekielellä -podcast
- Seuraa meitä somessa
 - Facebook: Työsuojeluhallinto
 - LinkedIn: Aluehallintovirasto – Työsuojelu
 - Twitter: @tervettatyota
 - Instagram: Työsuojelu
 - YouTube: Työsuojeluhallinto

Häirinnän ennaltaehkäisy ja käsittely työpaikalla

Verkkoseminaari 8.11.2023



Aluehallintovirasto
Työsuojelu



Ylitarkastaja
Päivi Laakso
Tarkastaja
Niina Pentinmäki



Esihenkilötyön psyko- sosiaaalinen kuormitus hallintaan

Verkkoseminaari 12.12.2023 klo 13–14

Lue lisää ja ilmoittaudu: www.tyosuojelu.fi/live33



Aluehallintovirasto
Työsuojelu



Marjo Lindeberg
ylitarkastaja
Anu Pulkkinen
tarkastaja





Aluehallintovirasto
Työsuojelu